

Zarządzenie nr PM-888/2024
Prezydenta Miasta Gliwice

z dnia 12 listopada 2024 r.

w sprawie konsultacji społecznych projektu „Miejskiego programu przeciwdziałania przemocy domowej oraz ochrony osób doznających przemocy domowej dla miasta Gliwice na lata 2025–2030”

Na podstawie art. 30 ust. 1 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (t.j. Dz.U. z 2024 r. poz. 1465 z późn. zm.), art. 5 ust. 2 pkt 3 i 4 oraz ust. 5 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (t.j. Dz.U. z 2024 r. poz. 1491) oraz §15 załącznika nr 1 do uchwały Nr II/24/2018 Rady Miasta Gliwice z dnia 13 grudnia 2018 r. w sprawie Statutu Miasta Gliwice (Dz.Urz.Woj.Śl. z 2018r. poz. 8154 z późn. zm.).

zarządza się, co następuje:

§ 1. Przeprowadzić z Miejską Radą Działalności Pożytku Publicznego w Gliwicach oraz mieszkańcami konsultacje społeczne dotyczące projektu „Miejskiego programu przeciwdziałania przemocy domowej oraz ochrony osób doznających przemocy domowej dla miasta Gliwice na lata 2025–2030”. Projekt konsultowanego aktu stanowi załącznik nr 1 do niniejszego zarządzenia.

§ 2. Konsultacje odbędą się w formie ankiet wypełnionych przez zainteresowanych mieszkańców do udostępnionego publicznie projektu „Miejskiego programu przeciwdziałania przemocy domowej oraz ochrony osób doznających przemocy domowej dla miasta Gliwice na lata 2025–2030”. Ankiety stanowią załącznik nr 2 do niniejszego zarządzenia.

§ 3. Projekt „Miejskiego programu przeciwdziałania przemocy domowej oraz ochrony osób doznających przemocy domowej dla miasta Gliwice na lata 2025–2030” wraz z ankietą zostanie udostępniony w okresie od 19 listopada 2024 r. do 03 grudnia 2024 r. w Biuletynie Informacji Publicznej Urzędu Miejskiego w Gliwicach, na stronie internetowej www.ops.gliwice.eu oraz w serwisie <https://decydujmyrazem.gliwice.pl>. Ponadto ogłoszenie o konsultacjach zostanie opublikowane w „Miejskim Serwisie Informacyjnym – Gliwice”.

§ 4. Wypełnione ankiety można przekazywać drogą elektroniczną w terminie do 03 grudnia 2024 r. na adres: ops@ops.gliwice.eu lub wypełniać za pośrednictwem Gliwickiej Platformy Partycypacyjnej decydujMYrazem (<https://decydujmyrazem.gliwice.pl>).

§ 5. Projekt „Miejskiego programu przeciwdziałania przemocy domowej oraz ochrony osób doznających przemocy domowej dla miasta Gliwice na lata 2025–2030” zostanie przesłany drogą elektroniczną Miejskiej Radzie Działalności Pożytku Publicznego w Gliwicach na adres: gods@gods.gliwice.eu. Nieprzedstawienie opinii w terminie do 03 grudnia 2024 r. oznacza rezygnację z prawa do jej wyrażenia.

§ 6. Konsultacje mają charakter opiniodawczy oraz służą zebraniu opinii zainteresowanych mieszkańców będących materiałem pomocniczym przy realizacji programu i nie są wiążące dla organu, który je zarządza.

§ 7. Odpowiedzialnym za wykonanie zarządzenia jest dyrektor Ośrodka Pomocy Społecznej.

§ 8. Nadzór na wykonaniem zarządzenia powierzam naczelnikowi Wydziału Zdrowia i Spraw

Społecznych.

§ 9. Zarządzenie podlega publikacji w Biuletynie Informacji Publicznej.

§ 10. Zarządzenie wchodzi w życie z dniem podpisania.

Zastępca Prezydenta Miasta Gliwice

Agnieszka Dylewska

Dokument podpisany kwalifikowanym podpisem elektronicznym.

Załącznik nr 1 do zarządzenia nr PM-888/2024
Prezydenta Miasta Gliwice
z dnia 12.11.2024 r.

UCHWAŁA NR
RADY MIASTA GLIWICE

z dnia 2024 r.

w sprawie przyjęcia „Miejskiego programu przeciwdziałania przemocy domowej oraz ochrony osób doznających przemocy domowej dla miasta Gliwice na lata 2025–2030”

Na podstawie art. 18 ust. 1 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (t.j. Dz.U. z 2024 r. poz. 1465 z późn. zm.), art. 6 ust. 2 i 3 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej (t.j. Dz.U. z 2024 r. poz. 424 z późn. zm.), na wniosek Prezydenta Miasta

Rada Miasta Gliwice
uchwala, co następuje:

§ 1. Przyjąć „Miejski program przeciwdziałania przemocy domowej oraz ochrony osób doznających przemocy domowej dla miasta Gliwice na lata 2025–2030” w brzmieniu według załącznika do niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Prezydentowi Miasta Gliwice.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem 1 stycznia 2025 r.

MIEJSKI PROGRAM
PRZECIWDZIAŁANIA PRZEMOCY
DOMOWEJ
ORAZ
OCHRONY OSÓB DOZNAJĄCYCH PRZEMOCY
DOMOWEJ
DLA MIASTA GLIWICE
NA LATA 2025–2030

Spis treści

I. WPROWADZENIE	3
II. PODSTAWY PRAWNE	4
III. DIAGNOZA ZJAWISKA PRZEMOCY I KLUCZOWE WNIOSKI BADAWCZE	4
IV. ANALIZA SWOT.....	15
V. ADRESACI PROGRAMU.....	16
VI. PODMIOTY REALIZUJĄCE PROGRAM	17
VII. CELE PROGRAMU	17
VIII. OCZEKIWANE REZULTATY PROGRAMU.....	23
IX. ŹRÓDŁA FINANSOWANIA	23
X. MONITORING	23
XI. EWALUACJA	24
XII. POSTANOWIENIA KOŃCOWE.....	24
XIII. SPIS TABEL I WYKRESÓW	24

I. WPROWADZENIE

Przemoc domowa to zjawisko społeczne dotyczące bezpośrednio osób jej doznających, sprawców i świadków przemocy. Uwikłane zostają w nie również osoby wspólnie zamieszkujące, najbliższe otoczenie sąsiedzkie oraz zaangażowani w pomoc przedstawiciele instytucji mających kontakt ze środowiskiem.

Przemoc domowa występuje we wszystkich grupach społecznych i dotyka ludzi niezależnie od wieku, wykształcenia, miejsca zamieszkania czy statusu materialnego, a przy tym jest zjawiskiem wewnątrznie różnorodnym. Rzadko zdarza się, żeby osoba stosująca przemoc wykorzystywała tylko jedną jej formę. Zwykle wykorzystuje różne z nich, tj. fizyczną, psychiczną, ekonomiczną, seksualną czy cyberprzemoc, na przemian łącząc je tak, aby uzyskać pełną kontrolę nad swoją ofiarą.

W konsekwencji przemoc wywołuje strach i powoduje bezwarunkowe podporządkowanie się osobie, która ją stosuje. Niejednokrotnie u osób doznających przemocy doprowadza do wyuczonej bezradności, która powstaje wskutek wielokrotnych doświadczeń związanych z nieudanymi próbami przeciwstawienia się i zatrzymania przemocy czy jej poszukiwania. Jest zjawiskiem, którego destrukcyjne następstwa obejmują niemal każdą sferę życia i dezorganizują dotychczasowe funkcjonowanie. Dolegliwości zdrowotne, obniżenie poczucia własnej wartości, poczucie winy, obniżony nastrój, poczucie osamotnienia, myśli samobójcze, zaburzenia snu, kłopoty z koncentracją, sięganie po używki, izolacja społeczna, wycofanie z kontaktów z innymi ludźmi, trudności w wywiązywaniu się z obowiązków czy funkcjonowaniu w pracy to jedne z wielu konsekwencji przemocy, z którymi na co dzień zmuszone są zmagać się osoby doznające przemocy.

Grupami szczególnie zagrożonymi bezwarunkowym podporządkowaniem się osobie stosującej przemoc są m.in. kobiety, małoletni, osoby starsze, osoby z niepełnosprawnościami. Osoby zależne pozostające w stanie fizycznej, finansowej, bytowej, a także emocjonalnej zależności od osób bliskich mają utrudniony i ograniczony dostęp do pomocy, często nie potrafią korzystać z dostępnych form wsparcia ani właściwie zidentyfikować i zinterpretować swoich doświadczeń jako przemocy. Całość tej sytuacji potęguje poczucie bezradności, poczucie zależności od innych, w tym od osób stosujących przemoc, wpływa na przyswajanie krzywdzenia innych osób w relacjach międzyludzkich i powielanie niewłaściwych zachowań w dorosłym życiu, a perspektywa zmiany sytuacji zdaje się dla tych osób tym bardziej nierealna i niemożliwa. Konsekwencją tego jest fakt, że zapobieganie temu negatywnemu zjawisku jest w wielu przypadkach niezwykle trudne.

W 2023 r. uchwalono ustawę z dnia 9 marca 2023 r. o zmianie ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie oraz niektórych innych ustaw. Wprowadziła ona do porządku prawnego wiele rozwiązań, których celem jest przede wszystkim zwiększenie bezpieczeństwa osób doznających przemocy domowej. Obowiązująca ustawa z 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej zdefiniowała przemoc jako jednorazowe albo powtarzające się umyślne działanie lub zaniechanie, wykorzystujące przewagę fizyczną, psychiczną lub ekonomiczną, naruszające prawa lub dobra osobiste osoby doznającej przemocy domowej, w szczególności:

- a) narażające tę osobę na niebezpieczeństwo utraty życia, zdrowia lub mienia,
- b) naruszające jej godność, nietykalność cielesną lub wolność, w tym seksualną,
- c) powodujące szkody na jej zdrowiu fizycznym lub psychicznym, wywołujące u tej osoby cierpienie lub krzywdę,
- d) ograniczające lub pozbawiające tę osobę dostępu do środków finansowych lub możliwości podjęcia pracy lub uzyskania samodzielności finansowej,
- e) istotnie naruszające prywatność tej osoby lub wzbudzające u niej poczucie zagrożenia, poniżenia lub udręczenia, w tym podejmowane za pomocą środków komunikacji elektronicznej.

Ww. przepisy wprowadziły również rozszerzenie kręgu osób doznających przemocy domowej m.in. o: byłego małżonka, byłego partnera lub innego członka rodziny, niezależnie od faktu zamieszkiwania z osobą stosującą przemoc domową. Ponadto szczególną uwagę zwróciły również na ochronę i wsparcie małoletnich, zarówno doznających przemocy domowej, jak i będących świadkami

przemocy, którzy zgodnie ze zmianami ustawowymi są aktualnie uznawani za osoby doznające przemocy domowej.

Przemoc we współczesnym świecie staje się zjawiskiem powszechnym, a jej zasięg, różnorodność form i konsekwencje natury wychowawczej, psychologicznej, zdrowotnej i ekonomicznej powodują, że należy traktować ją jako zjawisko społeczne istotnej rangi. Próba rozwiązania problemu wymaga rzeczywistej współpracy przedstawicieli wielu obszarów życia społecznego, ujawniania i uświadamiania czynników, które przyczyniają się do występowania zjawiska przemocy domowej, a także edukowania w zakresie dostępnych form pomocy w celu przeciwdziałania zjawisku.

Postanowienia zawarte w programie zakładają kontynuację szerokiego spektrum działań mających na celu zwrócenie uwagi opinii publicznej na zjawisko przemocy domowej, ochronę i wsparcie osób doznających przemocy domowej, podejmowanie działań wobec osób stosujących przemoc oraz zwiększenie profesjonalizmu służb w udzielaniu pomocy osobom doznającym przemocy domowej.

II. PODSTAWY PRAWNE

„Miejski program przeciwdziałania przemocy domowej oraz ochrony osób doznających przemocy domowej dla miasta Gliwice na lata 2025–2030” został opracowany w oparciu o akty prawne, które określają obowiązek opracowania i realizacji gminnego programu przeciwdziałania przemocy domowej i ochrony osób doznających przemocy domowej oraz precyzują procedurę postępowania w przypadku podejrzenia przemocy domowej:

1. ustawę o przeciwdziałaniu przemocy domowej z dnia 29 lipca 2005 r.,
2. Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 6 września 2023 r. w sprawie procedury „Niebieskie Karty” oraz wzorów formularzy „Niebieska Karta”.

Niniejszy program jest równocześnie realizacją ustawowego obowiązku tworzenia gminnego systemu przeciwdziałania przemocy domowej.

Program jest opracowany zgodnie z:

1. ustawą o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi z dnia 26 października 1982 r.,
2. ustawą o pomocy społecznej z dnia 12 marca 2004 r.,
3. ustawą o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej z dnia 9 czerwca 2011 r.,
4. Rządowym Programem Przeciwdziałania Przemocy Domowej na lata 2024–2030,
5. Programem Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie w Województwie Śląskim na lata 2021–2025,
6. Strategią Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Gliwice na lata 2016–2025.

III. DIAGNOZA ZJAWISKA PRZEMOCY I KLUCZOWE WNIOSKI BADAWCZE

Gliwice są miastem z liczbą mieszkańców wynoszącą 170 457, z czego 52,2% stanowią kobiety, a 47,8% mężczyźni. Średni wiek mieszkańców wynosi 43,6 lat i jest porównywalny do średniego wieku mieszkańców województwa śląskiego oraz nieznacznie większy od średniego wieku mieszkańców całej Polski. 29,1% mieszkańców Gliwic jest stanu wolnego, 52,3% żyje w małżeństwie, 9,6% mieszkańców jest po rozwodzie, a 8,7% to wdowy/wdowcy. 58,0% mieszkańców Gliwic to osoby w wieku produkcyjnym, 16,4% w wieku przedprodukcyjnym, a 25,6% mieszkańców jest w wieku poprodukcyjnym¹.

Informacje, na podstawie których można próbować oszacować skalę występowania zjawiska przemocy i jego zagrożeń na terenie miasta Gliwice, oparte są m.in. na danych pochodzących z Zespołu Interdyscyplinarnego ds. Przeciwdziałania Przemocy Domowej oraz danych przedstawionych przez instytucje z już podjętych działań. W przeprowadzonej diagnozie uwzględniono również informacje pochodzące z badania przeprowadzonego w 2022 r. wśród uczniów gliwickich szkół

¹ Źródło: GUS, stan na 31 grudnia 2023 r.

podstawowych polegającego na wypełnieniu anonimowej ankiety służącej zbadaniu poziomu wiedzy oraz określeniu styczności i doświadczeń związanych z naruszeniem przysługujących praw oraz występowania zjawiska w najbliższym otoczeniu.

Należy mieć jednak na uwadze, że określenie rzeczywistego rozmiaru zjawiska przemocy domowej pozostaje kwestią niezwykle trudną do zrealizowania z uwagi na specyfikę tego społecznego problemu. Wiele czynów przemocowych pozostaje nieujawnionych i znane są one jedynie osobom doznającym, które w samotności doświadczają ich poważnych konsekwencji. Przyznanie się osoby doznającej przemocy do dramatów rozgrywających się w środowisku domowym, mimo doświadczonego cierpienia, pozostaje niejednokrotnie ponad siły tej osoby. Przypuszczać można, że występowanie zjawiska i ryzyka jego wystąpienia są o wiele większe, niż pokazują to zebrane poniżej dane.

W latach 2021–2023 do Zespołu Interdyscyplinarnego wpłynęło łącznie 941 formularzy Niebieska Karta – A wypełnionych przez przedstawicieli uprawnionych organów, tj. policji, jednostek organizacyjnych pomocy społecznej, gminnej komisji rozwiązywania problemów alkoholowych, oświaty, ochrony zdrowia. Wypełnione formularze obejmowały mieszkańców Gliwic i zawierały informacje wskazujące na podejrzenie wystąpienia przemocy. W każdej sytuacji wszczęcia procedury „Niebieskie Karty” powoływano grupę diagnostyczno-pomocową, tworzoną z przedstawicieli jednostek zobowiązanych do podejmowania działań na rzecz przeciwdziałania przemocy. Członkowie grup spotykali się na regularnie organizowanych posiedzeniach, na które zapraszano osoby wskazane w procedurze „Niebieskie Karty” jako doznające przemocy, jak i osoby wskazane jako stosujące przemoc. Członkowie powołanych grup monitorowali sytuację, utrzymywali kontakt z rodzinami i współpracowali z nimi również poza posiedzeniami grup. Prace grup były prowadzone do czasu ustania przemocy lub stwierdzenia braku zasadności realizacji procedury w danym przypadku. W latach 2021–2023 odbyło się łącznie 3688 spotkań powołanych grup.

Tabela 1. Liczba sporządzonych formularzy Niebieska Karta - A, które wpłynęły do Zespołu Interdyscyplinarnego ds. Przeciwdziałania Przemocy Domowej oraz liczba powołanych grup diagnostyczno-pomocowych²

Rok	2021	2022	2023
Liczba wypełnionych formularzy Niebieska Karta – A, które wpłynęły do Zespołu Interdyscyplinarnego	308	326	307
Liczba wypełnionych formularzy Niebieska Karta – A dokumentujących kolejne zdarzenie stosowania przemocy w sprawach toczących się już procedur „Niebieskie Karty”	34	54	40
Liczba powołanych grup diagnostyczno-pomocowych	274	272	267

Zgromadzone przez przedstawicieli uprawnionych jednostek informacje, stanowiące podstawę wszczęcia procedury „Niebieskie Karty”, wskazywały na podejrzenie wystąpienia przemocy względem kobiet, mężczyzn, osób starszych, jak i małoletnich.

² Dane Zespołu Interdyscyplinarnego ds. Przeciwdziałania Przemocy Domowej w Gliwicach.

Tabela 2. Liczba osób wskazanych w prowadzonych procedurach „Niebieskie Karty” jako doznające przemocy³

Rok	2021		2022		2023	
Liczba kobiet oznaczonych w procedurze Niebieska Karta – A jako doznające przemocy	276 W tym pow. 60 r.ż. – 48		259 W tym pow. 60 r.ż. – 34		244 W tym pow. 60 r.ż. – 34	
Liczba mężczyzn oznaczonych w procedurze Niebieska Karta – A jako doznający przemocy	30 W tym pow. 60 r.ż. – 8		31 W tym pow. 60 r.ż. – 8		35 W tym pow. 60 r.ż. – 12	
Liczba dzieci oznaczonych w procedurze Niebieska Karta – A jako doznające przemocy	120		182		144	
	Dziewczęta	Chłopcy	Dziewczęta	Chłopcy	Dziewczęta	Chłopcy
	58	62	84	98	79	65

W/w informacje obrazowały równocześnie najczęściej wskazywane formy przemocy, których dopuszczali się osoby podejrzane o stosowanie przemocy.

Tabela 3. Liczba osób objętych wsparciem ze względu na zgłoszony rodzaj przemocy⁴

Rok	2021	2022	2023
Liczba osób doznających przemocy, objętych działaniami w ramach procedury „Niebieskie Karty” ze względu na problem przemocy fizycznej	311	304	264
Liczba osób doznających przemocy, objętych działaniami w ramach procedury „Niebieskie Karty” ze względu na problem przemocy psychicznej	337	345	310
Liczba osób doznających przemocy, objętych działaniami w ramach procedury „Niebieskie Karty” ze względu na problem przemocy seksualnej	21	16	13

W latach 2021–2023 na terenie miasta Gliwice pomocą i wsparciem z uwagi na podejrzenie przemocy objęto łącznie 1067 środowisk. W przypadku rodzin z dziećmi, w których prowadzono Niebieską Kartę, dokonywano analizy sytuacji opiekuńczo-wychowawczej oraz zagrożeń wystąpienia przemocy wobec dziecka.

³ Dane Zespołu Interdyscyplinarnego ds. Przeciwdziałania Przemocy Domowej w Gliwicach.

⁴ Dane Zespołu Interdyscyplinarnego ds. Przeciwdziałania Przemocy Domowej w Gliwicach.

Tabela 4. Liczba środowisk objętych pomocą w ramach utworzonych grup diagnostyczno-pomocowych oraz liczba osób w środowiskach objętych procedurą „Niebieskie Karty”⁵

Rok	2021	2022	2023
Liczba środowisk objętych procedurą Niebieska Karta – A	351	368	348
Liczba środowisk z dziećmi objętych procedurą Niebieska Karta – A	215	230	205
Liczba osób w środowiskach objętych procedurą Niebieska Karta – A	1138	1166	1102
Liczba dzieci w środowiskach objętych procedurą Niebieska Karta – A	432	438	391

Osoby dotknięte przemocą i dzieci pozostające pod ich opieką, wymagające zmiany dotychczasowego miejsca zamieszkania, miały zapewnione schronienie w hostelu Ośrodka Interwencji Kryzysowej oraz Domu dla Matek z Małoletnimi Dziećmi i Kobiet w Cięży w Gliwicach. Łącznie w latach 2021–2023 z ww. schronienia skorzystało 78 osób.

Tabela 5. Liczba osób, którym zapewniono schronienie⁶

Rok	2021	2022	2023
Liczba osób dorosłych, którym zapewniono schronienie w hostelu Ośrodka Interwencji Kryzysowej oraz Domu dla Matek z Małoletnimi Dziećmi i Kobiet w Cięży	9	10	14
Liczba dzieci pozostających pod opieką osób dorosłych, którym zapewniono schronienie w hostelu Ośrodka Interwencji Kryzysowej oraz Domu dla Matek z Małoletnimi Dziećmi i Kobiet w Cięży	7	19	19

Wniosek: Zgromadzone dane wskazują na utrzymującą się liczbę wszczynanych procedur „Niebieskie Karty” oraz liczbę tworzonych grup diagnostyczno-pomocowych na terenie miasta Gliwice. Ponadto realizacja procedury wskazuje, że w większości przypadków osobami doznającymi przemocy są kobiety oraz że znaczną grupą osób doznających przemocy są również dzieci i młodzież do 18 r.ż. Najczęściej zgłaszaną formą przemocy, obok przemocy fizycznej, jest przemoc psychiczna. Mimo że przemoc ta jest relatywnie trudna do zidentyfikowania, a nawet zauważenia, nie należy jej lekceważyć. Ta forma

⁵ Dane Zespołu Interdyscyplinarnego ds. Przeciwdziałania Przemocy Domowej w Gliwicach.

⁶ Dane Ośrodka Pomocy Społecznej w Gliwicach.

przemocy niesie za sobą stałe poczucie zagrożenia, wytwarza atmosferę napięcia i niestabilnej niepewności. Doprowadza osobę doznającą do degradacji psychicznej, wskutek której niejednokrotnie przyjmuje ona jako słuszną perspektywę narzuconą przez osobę stosującą przemoc, co powoduje poddanie się i zaniechanie poszukiwania pomocy. Zrealizowane działania obrazują ponadto utrzymujące się świadczenie schronienia udzielanego osobom doznającym przemocy celem zapewnienia bezpośredniego bezpieczeństwa i izolacji od osoby stosującej przemoc.

Najbliższe środowisko rodzinne odgrywa w życiu każdego człowieka ogromną rolę. Sposób wychowania, stosowane przez rodziców metody wychowawcze oraz zwyczaje, jakie panują w każdym środowisku, mają wpływ na to, kim stanie się dziecko w dorosłym życiu. Doświadczenia wyniesione z domu rodzinnego i interakcje uczuciowe z rodzicami w okresie dzieciństwa odgrywają istotną rolę w kształtowaniu się późniejszych postaw wobec własnej rodziny i życia w społeczeństwie.

W codziennym funkcjonowaniu wiele rodzin napotyka rozmaite problemy wpływające na zachwianie ich równowagi i harmonii w zakresie prawidłowego funkcjonowania. Zaburzeniom mogą ulegać obustronne relacje między członkami rodziny, ich więzi emocjonalne, style komunikowania się, systemy wartości wyznaczające zachowania dzieci i dorosłych w rodzinie i poza nią. W sytuacji, gdy zakłócenia te mają charakter przejściowy, nie powodują poważniejszych konsekwencji, a nawet uczą, jak radzić sobie z sytuacjami kryzysowymi i jak je skutecznie przezwyciężyć. Gdy zaś stają się zjawiskiem bardziej trwałym, stwarzają realne niebezpieczeństwo dla samej rodziny, a zwłaszcza dla wychowywanych w niej dzieci.

Problemy występujące w rodzinie często są złożone i wymagają interdyscyplinarnych rozwiązań. Dysfunkcyjna rodzina nie jest w stanie spełniać swoich podstawowych funkcji, dlatego wymaga identyfikacji problemu i odpowiedniego, dostosowanego do jej potrzeb wsparcia celem eliminowania czy ograniczenia źródeł dysfunkcji, zapobiegania utrwalania niewłaściwych postaw oraz wykluczania zagrożeń, w tym związanych z wystąpieniem zjawiska przemocy. Dlatego, jeśli w funkcjonowaniu rodziny pojawiają się dysfunkcje, instytucje i służby zobligowane do wspierania rodziny zobowiązane są do podjęcia na jej rzecz określonych działań, w tym zwłaszcza służących ochronie małoletnich.

Udostępniane na terenie Gliwic wsparcie i działania na rzecz wzmocnienia opiekuńczych i wychowawczych kompetencji rodziców opierają się na udzielaniu zarówno indywidualnych porad czy konsultacji, jak i grupowych form wsparcia w postaci warsztatów czy treningów. Powyższe formy wsparcia stanowią nieodłączny i trwały element pomocy świadczonej na rzecz rodzin w ramach działalności m.in. Ośrodka Pomocy Społecznej, Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej czy placówek oświatowych.

Znaczący element systemu wsparcia stanowi praca na rzecz rodzin świadczona w formie pracy socjalnej. Celem pracy socjalnej z rodzinami jest poprawa ich funkcjonowania w zakresie pełnienia ról rodzicielskich, prawidłowej komunikacji w rodzinie, kształtowania norm i wartości rodzinnych, rozpoznawania potrzeb rozwojowych dziecka, organizacji czasu wolnego, racjonalnego gospodarowania budżetem domowym, dbania o zdrowy styl życia, załatwiania spraw urzędowych itp. Nieodzownym elementem pracy jest włączenie jednostki w proces pomocy, wytworzenie w niej poczucia odpowiedzialności i samostanowienia o swoim losie oraz uwzględnienie kontekstu środowiskowego realizowanych działań.

Tabela 6. Liczba rodzin z dziećmi objętych wsparciem pracownika socjalnego⁷

Rok	2021	2022	2023
Liczba rodzin z dziećmi objętych pracą socjalną pracowników socjalnych	140	199	194
Liczba dzieci w rodzinach objętych pracą socjalną	293	418	396

⁷ Dane Ośrodka Pomocy Społecznej w Gliwicach.

pracowników socjalnych			
------------------------	--	--	--

Dodatkową formę instytucjonalnej pomocy służącej udzielaniu wsparcia rodzinom przeżywającym trudności w wypełnianiu funkcji wychowawczej zapewniają również m.in. asystenci rodziny. Zgodnie z ustawowymi zapisami asystent rodziny pełni wiele zadań, jednak najważniejszym jest pedagogizacja. Dzięki częstym wizytom w środowisku zamieszkania rodziny asystent może zaobserwować naturalne zachowanie jej członków, rozpoznać mocne strony i potrzeby oraz zachowania wymagające zmiany, zwłaszcza te będące zagrożeniem dla bezpieczeństwa dzieci. W latach 2021–2023 powyższą formą pomocy i wsparcia objęto łącznie 580 rodzin.

Tabela 7. Liczba rodzin objętych wsparciem asystenta rodziny⁸

Rok	2021	2022	2023
Liczba rodzin objętych wsparciem asystenta rodziny służącym wzmocnieniu kompetencji opiekuńczo-wychowawczych	206	189	185
Liczba dzieci w rodzinach objętych wsparciem asystenta rodziny służącym wzmocnieniu kompetencji opiekuńczo-wychowawczych	348	335	287
Liczba rodzin objętych wsparciem asystenta rodziny służącym wzmocnieniu kompetencji opiekuńczo-wychowawczych na podstawie postanowienia Sądu Rejonowego w Gliwicach	54	59	66

Środkiem zaradczym stanowiącym wsparcie rodziny i ochronę małoletnich, stosowanym w przypadku stwierdzenia nieprawidłowości (zawinionych lub niezawinionych przez rodziców) przy wykonywaniu władzy rodzicielskiej, są również zarządzenia opiekuńcze. Sąd rodzinny zobowiązany jest do wydania zarządzeń opiekuńczych w wypadku każdego stwierdzenia, iż postępowanie/zaniechanie rodziców stwarza zagrożenie dla dobra dziecka, a jednocześnie nie zachodzą podstawy do zawieszenia albo pozbawienia władzy rodzicielskiej. Zarządzenie opiekuńcze stanowi przejaw ograniczenia przez sąd władzy rodzicielskiej. Jedną z możliwości ograniczenia władzy rodzicielskiej jest poddanie jej wykonywania stałemu nadzorowi kuratora sądowego. Zadaniem kuratora jest stosowanie środków zmierzających do usunięcia z zachowania rodziców czynników, które doprowadziły do interwencji sądu. Środek ten umożliwi wgląd w postępowanie zarówno rodziców, jak i małoletniego.

Tabela 8. Liczba rodzin objętych nadzorem opiekuńczym Zespołów Kuratorskiej Służby Sądowej ds. Rodzinnych i Nieletnich⁹

Rok	2023
Liczba rodzin objętych nadzorem opiekuńczym Zespołów Kuratorskiej Służby Sądowej ds. Rodzinnych i Nieletnich	385

⁸ Dane Ośrodka Pomocy Społecznej w Gliwicach.

⁹ Dane Zespołów Kuratorskiej Służby Sądowej ds. Rodzinnych i Nieletnich Sądu Rejonowego w Gliwicach.

W tym liczba rodzin objętych nadzorem opiekuńczym Zespołów Kuratorskiej Służby Sądowej ds. Rodzinnych i Nieletnich z uwagi na przemoc domową	85
Liczba małoletnich w rodzinach objętych nadzorem opiekuńczym Zespołów Kuratorskiej Służby Sądowej ds. Rodzinnych i Nieletnich z uwagi na przemoc domową	167

Najbardziej drastycznym środkiem zaradczym, jednak zmierzającym do celu nadrzędnego, jakim jest ochrona dziecka, jest odebranie dziecka z rodziny biologicznej i umieszczenie go w pieczy zastępczej. Wielokrotnie pierwszy sygnał o sytuacji, w której zachodzi podejrzenie wystąpienia przemocy domowej i bezpośredniego zagrożenia bezpieczeństwa osób jej doznających, trafia do policji. Działania podejmowane przez policję w obszarze ochrony osób doznających przemocy domowej polegają na interwencji w miejscu zamieszkania, sporządzeniu opisu zdarzenia, zatrzymaniu osób stosujących przemoc domową, stwarzających zagrożenie dla życia i zdrowia osób doznających przemocy domowej lub zapewnienie ochrony małoletnim w pieczy zastępczej w przypadku stwierdzenia bezpośredniego zagrożenia dla ich bezpieczeństwa. Poniższe dane przedstawiają liczbę interwencji domowych w związku ze zgłoszeniem podejrzenia zaistnienia przemocy oraz liczbę interwencyjnych zabezpieczeń małoletnich w związku ze stwierdzonym bezpośrednim zagrożeniem bezpieczeństwa małoletnich w ramach podjętych interwencji.

Tabela 9. Liczba interwencji policji w związku z podejrzeniem wystąpienia przemocy oraz liczba interwencyjnych zabezpieczeń małoletnich¹⁰

Rok	2021	2022	2023
Liczba interwencji policji podjętych w związku z podejrzeniem wystąpienia przemocy domowej	3296	3403	3373
Liczba interwencyjnych zabezpieczeń małoletnich w związku z bezpośrednim zagrożeniem życia i zdrowia	6	11	15
Liczba małoletnich, którym zapewniono ochronę w związku z zagrożeniem życia i zdrowia	11	18	21

Umieszczenie dziecka w pieczy zastępczej należy do kroków ostatecznych i stanowi najbardziej surową formę ingerencji w sferę władzy rodzicielskiej. Przesłankami dla wydania postanowienia i zapewnienia dziecku pieczy zastępczej przez sąd są zarówno sytuacje nagłe, spowodowane przyczynami niezawinionymi przez rodziców (nagła choroba czy tragiczne zdarzenia), ale także bezpośrednie zagrożenie życia i zdrowia dziecka, którego źródłem jest postępowanie jego rodziców lub gdy uprzednio postanowione środki zaradcze czy formy pomocy rodzicom dziecka nie doprowadziły do możliwości wyeliminowania czy usunięcia stanu zagrożenia dobra dziecka. W latach 2021–2023 powyższe formy ingerencji sądu zastosowano łącznie względem 236 rodzin z terenu miasta Gliwice.

¹⁰ Dane Komendy Miejskiej Policji w Gliwicach.

Tabela 10. Liczba postanowień sądu rejonowego o zmianę zarządzeń opiekuńczych przyjętych przez organizatora pieczy zastępczej w Gliwicach¹¹

Rok	2021	2022	2023
Liczba przyjętych przez organizatora pieczy zastępczej postanowień sądu rejonowego o zmianę zarządzeń opiekuńczych poprzez umieszczenie małoletnich w pieczy zastępczej	91	64	81
Liczba małoletnich objętych postanowieniem sądu rejonowego o zmianę zarządzeń opiekuńczych poprzez umieszczenie w pieczy zastępczej	93	80	98

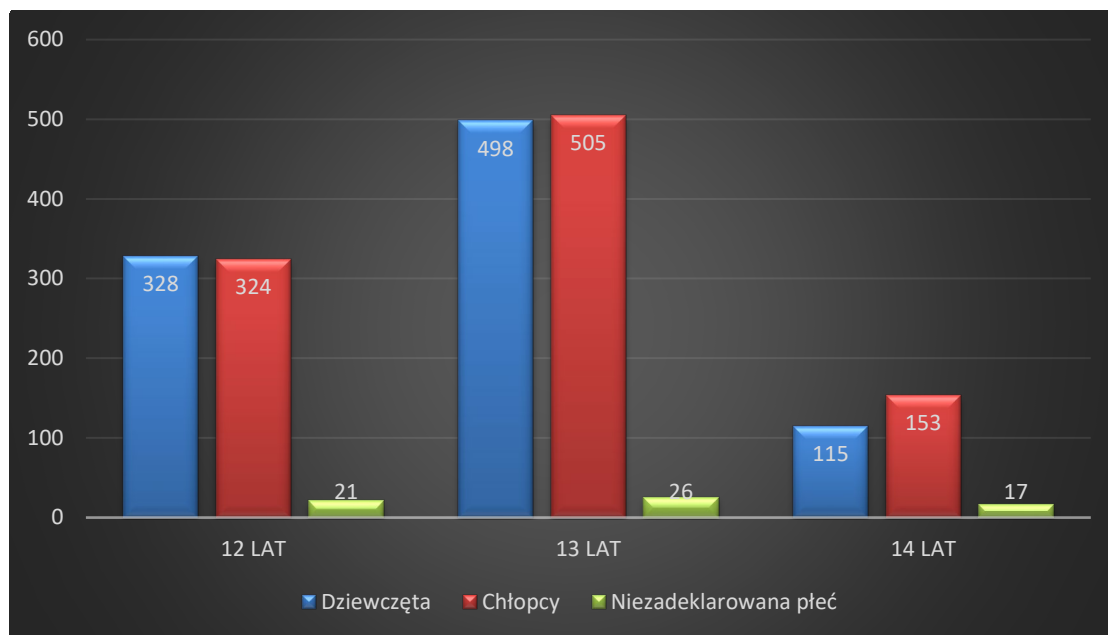
Wniosek: Przemoc domowa dotyka najważniejszą, podstawową grupę społeczną, jaką jest rodzina. Krzywdzenie czy zaniedbywanie dziecka przez najbliższe osoby, rodziców lub opiekunów jest jednym z największych zagrożeń dla jego rozwoju i bezpieczeństwa. Zobrazowany system wsparcia rodzin obejmuje działania jednostek mające na celu ochronę małoletnich oraz przywrócenie rodzinom przeżywającym trudności zdolności do niezaburzonego wypełniania ich funkcji. Powyższe odbywa się poprzez różnorodne formy służące eliminowaniu przyjmowanych nieprawidłowych postaw czy metod wychowawczych, często opartych na przemocy. Działania te w zamierzony sposób wzmacniają oraz wspomagają rodziców i opiekunów w prawidłowym wypełnianiu obowiązków rodzicielskich i przeciwdziałają sytuacji, w której należałoby objąć dziecko opieką zastępczą. Równocześnie w wielu wypadkach niezmiennosc postaw rodzicielskich, nieodwracalność dysfunkcji, pogłębiająca się niewydolność opiekuńczo-wychowawcza czy narażanie małoletnich na bezpośrednie zagrożenie życia i zdrowia stanowi podstawę do zastosowania najbardziej surowych środków zaradczych w postaci zapewnienia bezpośredniej ochrony małoletnich poprzez umieszczenie w pieczy zastępczej.

W celu zbadania poziomu wiedzy oraz określenia styczności i doświadczeń związanych z naruszeniem przysługujących praw oraz występowania zjawiska w najbliższym otoczeniu Ośrodek Pomocy Społecznej w Gliwicach wraz z Komendą Miejską Policji w Gliwicach, Szpitalem Miejskim nr 4 w Gliwicach oraz Poradnią Zdrowia Psychicznego i Leczenia Uzależnień w Gliwicach przeprowadził w maju 2022 r. anonimowe ankiety wśród uczniów gliwickich szkół podstawowych. Celem badania było określenie poziomu wiedzy dotyczącej przysługujących praw, obowiązków oraz konsekwencji za ich złamanie czy zaniechanie. Pytania badawcze obejmowały również zagadnienia służące oszacowaniu styczności z łamaniem praw w najbliższym otoczeniu czy określeniu, w jaki sposób uczniowie reagują na dostrzegane przypadki naruszeń prawa. Poniżej przedstawiono wybrane zagadnienia z zebranych ankiet.

¹¹ Dane Ośrodka Pomocy Społecznej w Gliwicach.

Charakterystyka osób badanych:

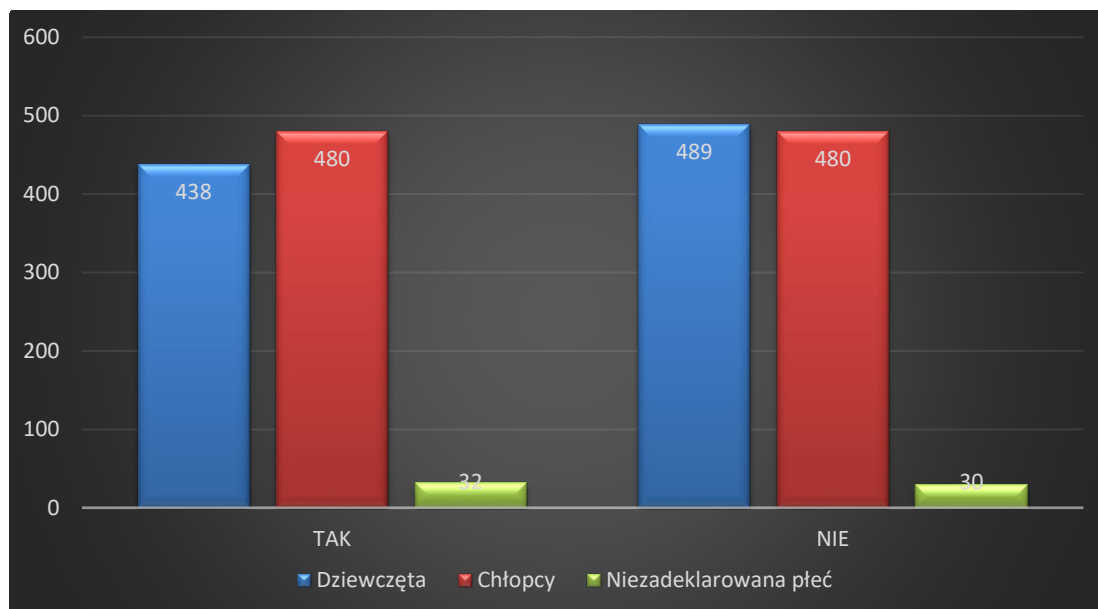
Wykres 1. Płeć i wiek ankietowanych

Ankietę skierowano do uczennic i uczniów klas VI i VII gliwickich szkół podstawowych. W badaniu wzięło udział 1987 uczniów w przedziale wiekowym od 12 do 14 lat – 941 dziewcząt, 982 chłopców. 64 uczniów nie zadeklarowało jednoznacznie swojej płci.

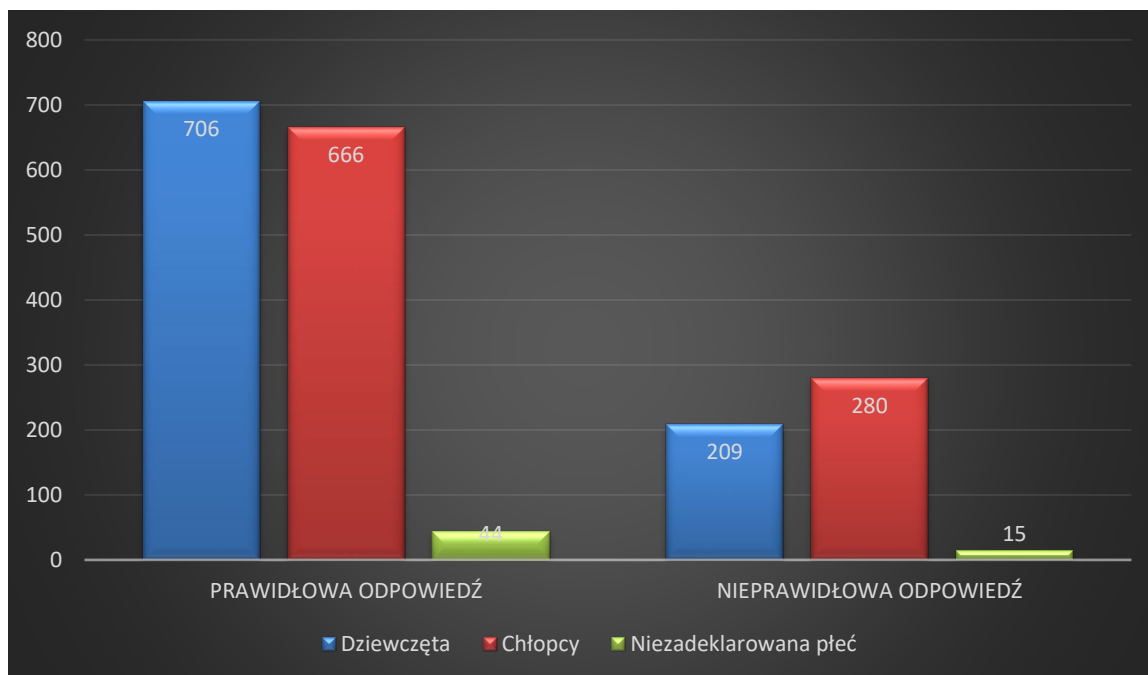
Przedstawienie wyników badania:

Wykres 2. Zależność między płcią ankietowanych i odpowiedziami na pytanie: Czy doświadczyłaś/doświadczyłeś bezpośrednio sytuacji naruszenia Twoich praw?

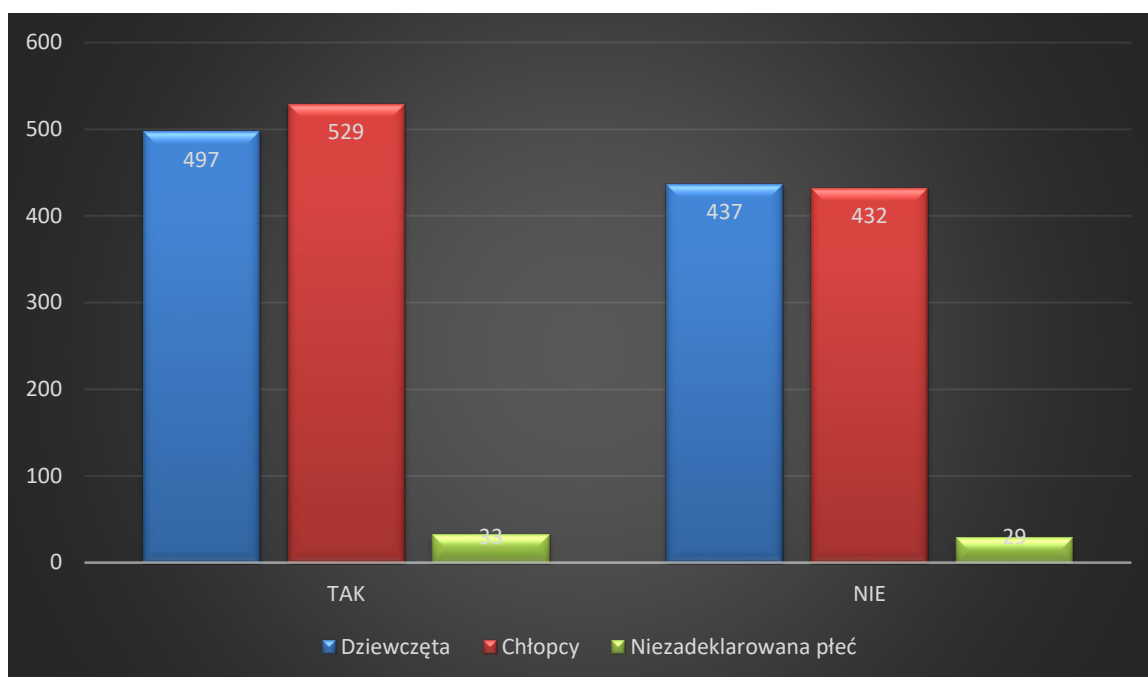
Spośród 1949 udzielonych odpowiedzi dotyczących bezpośredniego doświadczenia sytuacji związanej z naruszeniem praw 950 uczniów (48%) odpowiedziało twierdząco na pytanie. Wśród powyższych 44% odpowiedzi obejmowało dodatkowo wskazanie na doświadczenie naruszenia praw w sytuacjach rówieśniczych, a 22% w sytuacjach rodzinnych. Uzyskane wyniki nie wskazały na istnienie wyraźnej zależności między płcią ankietowanych a udzieloną odpowiedzią na pytanie.

Wykres 3. Zależność między płcią ankietowanych i odpowiedziami na pytanie: Czym Twoim zdaniem różni się przemoc od agresji?

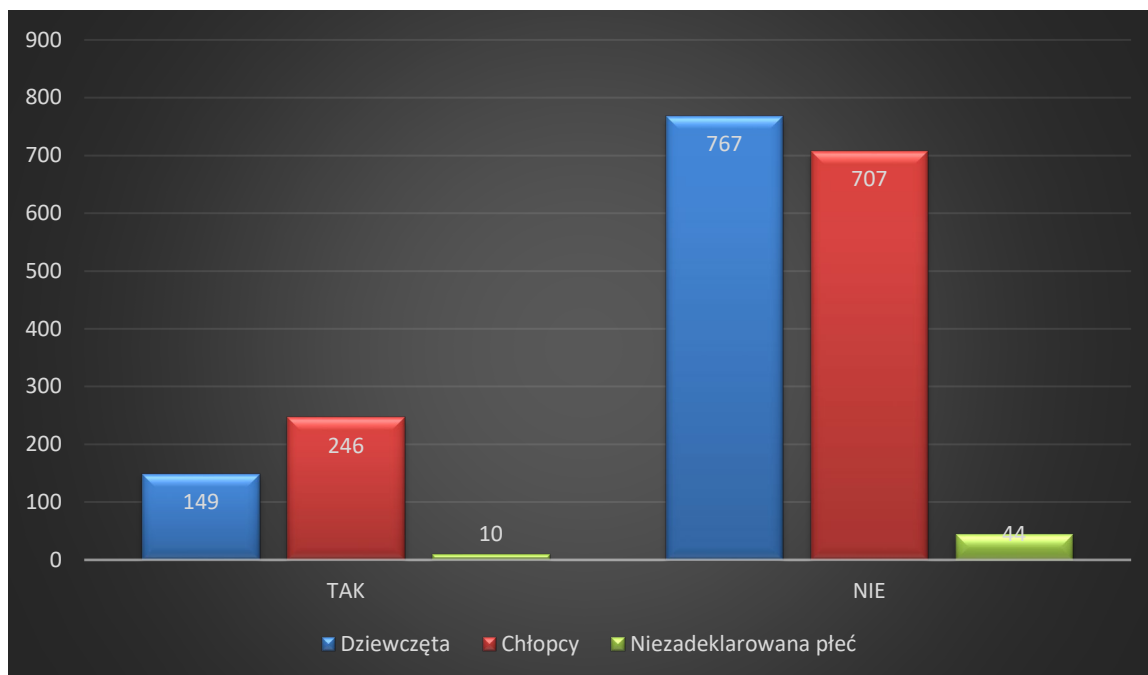
Na 1920 odpowiedzi większość ankietowanych (73%) prawidłowo rozróżniła zjawisko przemocy będące celowym wyrządzeniem krzywdy osobie słabszej fizycznie lub psychicznie od agresji stanowiącej wzajemne wyrządzenie krzywdy przez osoby, których siły są wyrównane. Zobrazowane wyniki wskazują ponadto zależność między płcią ankietowanych a udzieleniem prawidłowej odpowiedzi na pytanie o różnicę między przemocą i agresją. Znaczącość tej zależności jest następstwem liczby nieprawidłowych odpowiedzi udzielonych przez dziewczęta i chłopców. Na ten wariant odpowiedzi wskazało zdecydowanie mniej dziewcząt i jednocześnie więcej chłopców.

Wykres 4. Zależność między płcią ankietowanych i odpowiedziami na pytanie: Czy zdarzyło się, że byłeś/byłaś świadkiem naruszenia praw drugiej osoby?

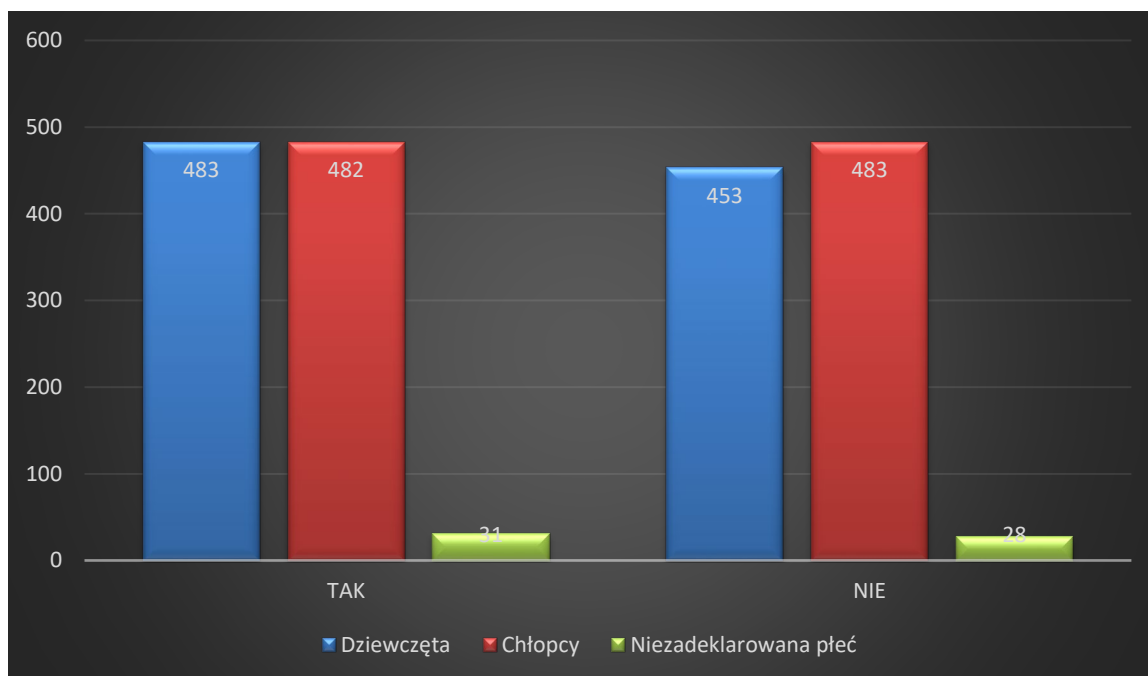
Spośród 1957 udzielonych odpowiedzi 1059 uczniów (54%) było świadkami naruszenia praw drugiej osoby. Wśród powyższych 48% odpowiedzi obejmowało dodatkowo wskazanie na naruszenie praw drugiej osoby w sytuacjach rówieśniczych, a 13% w sytuacjach rodzinnych. Uzyskane wyniki nie wskazały na istnienie wyraźnej zależności między płcią ankietowanych a udzielonymi odpowiedziami.

Wykres 5. Zależność między płcią ankietowanych i odpowiedziami na pytanie: Czy zdarzyło Ci się naruszyć prawa drugiej osoby?

405 osób (21%) z spośród 1923 udzielonych odpowiedzi przyznało, że zdarzyło się im naruszyć prawa drugiej osoby. Uzyskane wyniki wskazały, że zdecydowanie częściej przyznawali się do tego ankietowani chłopcy.

Wykres 6. Zależność między płcią ankietowanych i odpowiedziami na pytanie: Czy znasz instytucje udzielające pomocy dzieciom, do których możesz się zgłosić?

Deklaracja 964 uczniów (49%) z 1960 udzielonych odpowiedzi wskazuje na brak wiedzy dotyczącej instytucji świadczących wsparcie i pomoc dzieciom, do których można się zgłosić. Otrzymane wyniki nie wskazują na istnienie wyraźnej zależności między płcią ankietowanych a udzielonymi odpowiedziami.

Wnioski: Analiza deklaracyjnych odpowiedzi uczniów szkół podstawowych wskazuje na występowanie i bezpośrednią styczność ankietowanych z naruszaniem praw w najbliższym otoczeniu. Pomimo iż

uczniowie w zdecydowanej większości potrafią rozróżnić zagrożenia, to jednak ich bezpośrednia styczność z nimi uprawnia do sformułowania wniosku o potrzebie nieustannego rozwoju realizowanych na terenie szkół programów wychowawczo-profilaktycznych, udostępniania wiedzy i uświadamiania zagrożeń czy konsekwencji wynikających z zachowań społecznie nieakceptowalnych. Otrzymane wyniki wskazują również na konieczność zapewniania i wzmacniania bezpośredniej ochrony uczniów poprzez udostępnianie i rozpowszechnianie oferty pomocowej. Ponadto deklaratywne naruszanie praw drugiej osoby wskazuje na konieczność realizacji w środowisku szkolnym oddziaływań profilaktyczno-edukacyjnych służących rozwijaniu umiejętności adekwatnego reagowania w sytuacjach społecznych, radzenia sobie ze stresem czy wyposażania w umiejętności rozwiązywania problemów.

Podsumowanie

Powyższe dane wskazują, że istnieje nieustająca potrzeba podejmowania szeroko zakrojonych działań zmierzających do przeciwdziałania zjawisku przemocy domowej, w szczególności poprzez rozwój i udostępnianie różnorodnych form pomocy osobom zagrożonym czy doznającym przemocy domowej. Wykazane uwikłanie w problem przemocy dzieci kieruje uwagę na dążenie do rozwoju i wzmacniania oferty edukacyjnej i pomocowej kierowanej do dzieci i młodzieży, ale także pozostałych grup szczególnie narażonych na doznawanie przemocy, pozostających w zależności od osób bliskich ze względu na płeć, podeszły wiek, stan zdrowia czy niepełnosprawność. Nieprzerwanym elementem działań winna być realizacja lokalnej kampanii społeczno-edukacyjnej obejmująca działania profilaktyczne służące wzrostowi świadomości społecznej na temat zjawiska przemocy domowej, która wpływa nie tylko na większą świadomość praw i możliwości skorzystania z pomocy przez osoby doznające przemocy domowej, ale również na uwrażliwienie świadków przemocy na konieczność reagowania na akty przemocy. Ważnym elementem systemu powinny pozostawać też różnorodne oddziaływania wobec osób stosujących przemoc domową – korygowanie postaw i zachowań osób stosujących przemoc domową, wpływające na zapewnienie bezpieczeństwa osób krzywdzonych. Nieodłącznym elementem systemu winno również być podnoszenie kompetencji służb, gdyż to od osób tzw. pierwszego kontaktu zależy jakość i efektywność udzielanej pomocy i wsparcia.

IV. ANALIZA SWOT

Tabela 11. Analiza SWOT Programu

MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
<ol style="list-style-type: none"> 1) Bieżąca działalność Zespołu Interdyscyplinarnego ds. Przeciwdziałania Przemocy Domowej oraz grup diagnostyczno-pomocowych 2) Interdyscyplinarna współpraca podmiotów i instytucji na rzecz przeciwdziałania przemocy domowej 3) Dostępność instytucji pomocowych dla osób doznających przemocy domowej 4) Dostępność całodobowych miejsc schronienia dla osób doznających przemocy domowej 5) Dostępność działań profilaktycznych realizowanych wśród dzieci i młodzieży na terenie szkół oraz zajęć podnoszących kompetencje wychowawcze rodziców 6) Podnoszenie kwalifikacji przez kadre realizującą zadania w obszarze przeciwdziałania przemocy domowej 7) Działania zmierzające do podnoszenia świadomości społecznej z zakresu zjawiska przemocy domowej i jego przeciwdziałaniu oraz upowszechniania informacji na temat dostępnych form wsparcia i pomocy dla osób uwikłanych 	<ol style="list-style-type: none"> 1) Niewystarczające zaangażowanie przedstawicieli wszystkich służb, podmiotów i instytucji zobowiązanych do realizacji zadań z zakresu przeciwdziałania przemocy domowej 2) Brak pełnej diagnozy problemu występowania przemocy na terenie miasta Gliwice przeprowadzonej przez specjalistów, ukierunkowanej na bieżące potrzeby mieszkańców i rodzin 3) Ograniczona oferta dla osób stosujących przemoc lub będących w grupie zagrożenia jej stosowaniem 4) Ograniczony zakres działań profilaktycznych na rzecz przeciwdziałania przemocy wobec osób starszych i niepełnosprawnych 5) Niskie nakłady finansowe na przeciwdziałanie przemocy domowej

<p>w zjawisko przemocy domowej w ramach lokalnej kampanii społeczno-edukacyjnej „RAZEM PRZECIWIW PRZEMOCY” oraz lokalnego modelu przeciwdziałania przemocy „Antyprzemocni”</p>	
SZANSE	ZAGROŻENIA
<ol style="list-style-type: none"> 1) Systematyczny i stały rozwój systemu przeciwdziałania przemocy domowej 2) Rozwój form wsparcia osób doznających przemocy domowej 3) Rozwój i kontynuacja procesu certyfikacji „Wrażliwi na przemoc” wśród instytucji i podmiotów mających na co dzień kontakt z osobami zagrożonymi lub uwikłanymi w zjawisko przemocy domowej 4) Możliwość wykorzystywania istniejących przepisów prawa pozwalających na natychmiastową separację osoby stosującej przemoc od osoby doznającej przemocy 5) Konieczność podnoszenia kwalifikacji przez kadrę bezpośrednio pracującą z osobami doznającymi przemocy domowej i stosującymi przemoc domową 6) Rozwój współpracy na rzecz przeciwdziałania przemocy domowej z podmiotami, instytucjami czy organizacjami pozarządowymi 7) Wzrost społecznej świadomości na temat zjawiska przemocy domowej oraz dostępnych form wsparcia i pomocy dla osób uwikłanych w zjawisko przemocy domowej poprzez regularną realizację lokalnej kampanii społeczno-edukacyjnej „RAZEM PRZECIWIW PRZEMOCY” oraz wdrożenie lokalnego modelu przeciwdziałania przemocy „Antyprzemocni” 8) Możliwość aplikowania o środki zewnętrzne na programy/projekty dotyczące przeciwdziałania przemocy domowej 9) Zlecenie podmiotowi badawczemu sporządzenia pełnej diagnozy problemu występowania przemocy na terenie miasta Gliwice, uwzględniającej bieżące potrzeby mieszkańców i rodzin 	<ol style="list-style-type: none"> 1) Niska świadomość stosowania przemocy domowej i jej skutków oraz brak motywacji do podejmowania udziału w programach korekcyjno-edukacyjnych przez osoby stosujące przemoc domową 2) Ograniczona dostępność ofert specjalistycznej pomocy dla dzieci i młodzieży 3) Stereotypowe postrzeganie społeczne osób doznających przemocy i stosujących przemoc domową 4) Ryzyko wtórnej wiktylizacji osób doznających przemocy w obszarze działań interwencyjnych, w tym utrwalanie w świadomości osób stosujących przemoc przekonania o bezkarności przemocy, obniżenie zaufania do instytucji prawa i systemu interwencyjnego 5) Przeciążenie i wypalenie zawodowe osób realizujących zadania z zakresu przeciwdziałania przemocy domowej 6) Niedobór wyspecjalizowanej kadry oraz niskie środki finansowe przeznaczone na realizację oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych czy psychologiczno-terapeutycznych dla osób stosujących przemoc

V. ADRESACI PROGRAMU

Beneficjenci Programu:

- 1) środowiska i osoby dotknięte zjawiskiem przemocy, w tym: osoby doznające przemocy domowej, osoby stosujące przemoc domową, świadkowie przemocy domowej;
- 2) środowiska zagrożone zjawiskiem przemocy domowej;

- 3) przedstawiciele służb i instytucji pracujący z osobami i środowiskami dotkniętymi lub zagrożonymi zjawiskiem przemocy;
- 4) mieszkańcy miasta Gliwice.

VI. PODMIOTY REALIZUJĄCE PROGRAM

Realizatorzy Programu:

- 1) Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy Domowej w Gliwicach,
- 2) Ośrodek Pomocy Społecznej w Gliwicach,
- 3) Komenda Miejska Policji w Gliwicach,
- 4) Prokuratury Rejonowe Gliwice Wschód i Zachód,
- 5) Sąd Rejonowy w Gliwicach,
- 6) Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Gliwicach,
- 7) placówki oświatowe,
- 8) placówki ochrony zdrowia,
- 9) Straż Miejska w Gliwicach,
- 10) inne podmioty, instytucje i organizacje społeczne działające lub wyrażające chęć działania w obszarach związanych z przeciwdziałaniem przemocy domowej.

VII. CELE PROGRAMU

CEL GŁÓWNY: Zwiększenie skuteczności przeciwdziałania przemocy domowej oraz dążenie do zmniejszenia skali występowania zjawiska przemocy domowej w mieście Gliwice.

Tabela 12. Cele, działania, wskaźniki, realizatorzy Programu wraz z okresem realizacji poszczególnych działań

1. CEL SZCZEGÓŁOWY: Profilaktyka i edukacja w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej			
Wzrost poziomu wiedzy i świadomości mieszkańców na temat zjawiska przemocy domowej			
DZIAŁANIA	WSKAŹNIKI	REALIZATORZY	OKRES REALIZACJI
Planowanie, koordynowanie i realizacja lokalnej kampanii profilaktyczno-edukacyjnej „RAZEM PRZECIWIW PRZEMOCY”	<ul style="list-style-type: none"> – Liczba podmiotów, organizacji i instytucji, z którymi w partnerstwie współorganizowano kampanię – Liczba i rodzaj podjętych działań – Liczba uczestników ww. działań 	Ośrodek Pomocy Społecznej	2025–2030
Realizacja lokalnego modelu przeciwdziałania przemocy „Antyprzemocni”	<ul style="list-style-type: none"> – Liczba, rodzaj oraz adresaci przeprowadzonych działań w postaci eventów, warsztatów, prelekcji, spotkań, pogadarek itp. – Liczba uczestników ww. działań 	Ośrodek Pomocy Społecznej	2025–2030
Utworzenie i prowadzenie interaktywnej mapy podmiotów „Wrażliwi na przemoc”	<ul style="list-style-type: none"> – Liczba podmiotów, które uzyskały certyfikat „Wrażliwi na przemoc” 	Ośrodek Pomocy Społecznej	2025–2030

Upowszechnianie informacji na temat zjawiska przemocy domowej i działań podejmowanych w celu jej przeciwdziałania	<ul style="list-style-type: none"> – Liczba i rodzaj udostępnionych informacji, w tym umieszczanych w środkach masowego przekazu (prasa, media społecznościowe, internet, radio, telewizja itp.) 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Ośrodek Pomocy Społecznej 2. Komenda Miejska Policji 3. Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych 4. placówki oświatowe 5. placówki ochrony zdrowia 6. straż miejska 7. inne podmioty, instytucje i organizacje społeczne działające lub wyrażające chęć działania w obszarach związanych z przeciwdziałaniem przemocy domowej 	2025–2030
Realizacja działań profilaktyczno-edukacyjnych na temat zjawiska przemocy i jej przeciwdziałania, w tym na rzecz przeciwdziałania przemocy wobec dzieci i młodzieży, dorosłych, osób starszych, osób z niepełnosprawnościami	<ul style="list-style-type: none"> – Liczba, rodzaj oraz adresaci przeprowadzonych działań w postaci eventów, warsztatów, prelekcji, spotkań, pogadanek itp. – Liczba uczestników ww. działań 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Komenda Miejska Policji 2. placówki oświatowe 3. placówki ochrony zdrowia 4. straż miejska 5. inne podmioty, instytucje i organizacje społeczne działające lub wyrażające chęć działania w obszarach związanych z przeciwdziałaniem przemocy domowej 	2025–2030
Wzrost poziomu wiedzy i świadomości służących wzmocnieniu opiekuńczych i wychowawczych kompetencji rodziców			
Organizacja i realizacja działań służących wzmocnieniu opiekuńczych i wychowawczych kompetencji rodziców	<ul style="list-style-type: none"> – Liczba i rodzaj przeprowadzonych działań w postaci szkoleń, warsztatów, prelekcji, spotkań, konsultacji, pogadanek itp. – Liczba uczestników ww. działań 	<ol style="list-style-type: none"> 1. placówki oświatowe 2. Ośrodek Pomocy Społecznej 3. Komenda Miejska Policji 4. placówki ochrony zdrowia 4. straż miejska 	2025–2030
Prowadzenie pracy na rzecz rodzin z dziećmi oraz osobami niesamodzielnymi ukierunkowanych na przeciwdziałanie przemocy domowej	<ul style="list-style-type: none"> – Liczba środowisk objętych pracą socjalną/usługami społecznymi realizowanymi przez pracowników socjalnych – Liczba rodzin objętych pracą asystenta rodziny – Liczba rodzin objętych nadzorem kuratorów sądowych ds. rodzinnych i nieletnich 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Ośrodek Pomocy Społecznej 2. Sąd rejonowy 	2025–2030
2. CEL SZCZEGÓŁOWY: Dostępność i skuteczność ochrony oraz wsparcia osób dotkniętych przemocą domową			
Podejmowanie przez Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy Domowej działań w oparciu o procedurę „Niebieskie Karty”	<ul style="list-style-type: none"> – Liczba posiedzeń ZI – Liczba utworzonych grup diagnostyczno-pomocowych w ramach ZI – Liczba środowisk objętych procedurą „Niebieskie Karty” – Liczba wszczętych procedur „Niebieskie Karty” 	Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy Domowej	2025–2030

	<ul style="list-style-type: none"> – Liczba wypełnionych formularzy NK-A dokumentujących kolejne zdarzenia stosowania przemocy domowej w sprawach toczących się procedur „Niebieskie Karty” – Liczba procedur „Niebieskie Karty” zakończonych w wyniku ustania przemocy – Liczba procedur „Niebieskie Karty” zakończonych w związku z brakiem zasadności podejmowania działań – Liczba procedur „Niebieskie Karty” zakończonych z uwagi na odstąpienie od podejmowania działań 		
Prowadzenie grupowych form wsparcia dla osób doświadczających przemocy	<ul style="list-style-type: none"> – Liczba utworzonych grupowych form wsparcia – Liczba osób, które skorzystały z udziału w grupowych formach wsparcia 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Ośrodek Pomocy Społecznej 2. Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna 	2025–2030
Zapewnienie osobom doświadczającym przemocy domowej tymczasowego schronienia w Ośrodku Interwencji Kryzysowej, Domu dla Matek z Małoletnimi Dziećmi i Kobiet w Cięży	– Liczba osób, które skorzystały ze schronienia w Ośrodku Interwencji Kryzysowej, Domu dla Matek z Małoletnimi Dziećmi i Kobiet w Cięży w związku z doświadczeniem przemocy domowej	Ośrodek Pomocy Społecznej	2025–2030
Zapewnienie dziecku ochrony w związku z zagrożeniem życia lub zdrowia	<ul style="list-style-type: none"> – Liczba dzieci, którym zapewniono ochronę w trybie art. 12a ustawy o przeciwdziałaniu przemocy domowej – Liczba dzieci, którym zapewniono ochronę w trybie ustawy o Policji 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Ośrodek Pomocy Społecznej 2. Komenda Miejska Policji 	2025–2030
Monitorowanie sytuacji środowisk dotkniętych przemocą po zakończeniu procedury „Niebieskie Karty”	<ul style="list-style-type: none"> – Liczba środowisk objętych działaniami monitorującymi – Liczba środowisk, w których w trakcie prowadzonych działań monitorujących udokumentowano zdarzenia stosowania przemocy domowej po zakończonej procedurze „Niebieskie Karty” 	Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy Domowej	2025–2030

3. CEL SZCZEGÓŁOWY: Skuteczność oddziaływań wobec osób stosujących przemoc domową

<p>Kierowanie osób podejrzewanych o stosowanie przemocy, które nadużywają alkoholu, na leczenie odwykowe</p>	<ul style="list-style-type: none"> – Liczba wniosków przyjętych przez GKRPA – Liczba wniosków o przymusowe leczenie skierowanych do sądu przez GKRPA 	<p>Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych</p>	<p>2025–2030</p>
<p>Kierowanie osób stosujących przemoc domową do programów korekcyjno-edukacyjnych lub psychologiczno-terapeutycznych dla osób stosujących przemoc domową</p>	<ul style="list-style-type: none"> – Liczba skierowań wydanych przez ZI dla osób stosujących przemoc do uczestnictwa w programach korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc domową lub programach psychologiczno-terapeutycznych dla osób stosujących przemoc domową – Liczba zaświadczeń o zgłoszeniu się do udziału w programie korekcyjno-edukacyjnym dla osób stosujących przemoc domową przyjętych przez grupy diagnostyczno-pomocowe od osób stosujących przemoc domową – Liczba zaświadczeń o zgłoszeniu się do udziału w programie psychologiczno-terapeutycznym dla osób stosujących przemoc domową przyjętych przez grupy diagnostyczno-pomocowe od osób stosujących przemoc domową – Liczba zaświadczeń o ukończeniu programu korekcyjno-edukacyjnego lub psychologiczno-terapeutycznego dla osób stosujących przemoc domową przyjętych przez grupy diagnostyczno-pomocowe od osób stosujących przemoc domową – Liczba wniosków wystosowanych przez ZI do SR o ukaranie z art. 66c kodeksu wykroczeń. 	<p>Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy Domowej</p>	<p>2025–2030</p>
<p>Oddziaływanie wobec osób stosujących przemoc domową</p>	<ul style="list-style-type: none"> – Liczba prowadzonych przez prokuraturę postępowań w zakresie przemocy domowej – Liczba umorzonych postępowań w zakresie 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Komenda Miejska Policji 2. Prokuratury rejonowe 3. Sąd rejonowy 	<p>2025–2030</p>

	<ul style="list-style-type: none"> – przemoc domowej – Liczba nakazów zastosowanych w postępowaniu przygotowawczym dot. opuszczenia mieszkania zajmowanego wspólnie z osobą pokrzywdzoną – Liczba zakazów zastosowanych w postępowaniu przygotowawczym dot. kontaktowania się z osobą pokrzywdzoną i zbliżania się do niej – Liczba wniosków o zastosowanie tymczasowego aresztowania skierowanych przez prokuraturę do sądu rejonowego w sprawach przeciwko osobom stosującym przemoc domową – Liczba wniosków prokuratury o tymczasowe aresztowanie w sprawach przeciwko osobom stosującym przemoc domową uwzględnionych przez sąd rejonowy i zastosowanych – Liczba aktów oskarżenia przeciwko sprawcom przemoc domowej skierowanych do sądu przez prokuraturę – Liczba wniosków o warunkowe umorzenie postępowania w sprawach przeciwko osobom stosującym przemoc domową skierowanych przez prokuraturę do sądu rejonowego – Liczba wniosków w sprawach przeciwko osobom stosującym przemoc domową skierowanych przez prokuraturę do sądu rejonowego w trybie art. 335 § 1 kodeksu postępowania karnego – Liczba nakazów wydanych przez policję dot. natychmiastowego opuszczenia mieszkania oraz zakazów zbliżania się do mieszkania i jego bezpośredniego otoczenia – Liczba zakazów wydanych 		
--	---	--	--

	<p>przez policję dot. kontaktowania się z osobą pokrzywdzoną i zbliżania się do niej</p> <ul style="list-style-type: none"> – Liczba zakazów wydanych przez policję dot. wstępu na teren szkoły, placówki oświatowej, opiekuńczej lub artystycznej, obiektu sportowego lub miejsca pracy – Liczba wniosków skierowanych przez policję do sądu rejonowego o ukaranie osób stosujących przemoc domową z art. 66b kodeksu wykroczeń – Liczba dozorów kuratorów sądowych wykonujących orzeczenie w sprawach karnych w związku z popełnieniem czynów karalnych polegających na stosowaniu przemocy – Liczba wniosków kuratorów sądowych, wykonujących orzeczenie w sprawach karnych, o zmianę orzeczenia sądu w związku z popełnieniem czynów karalnych polegających na stosowaniu przemocy poprzez zarządzenie wykonania kary pozbawienia wolności, odwołanie warunkowego przedterminowego zwolnienia 		
--	---	--	--

4. CEL SZCZEGÓŁOWY: Podniesienie kompetencji przedstawicieli podmiotów i instytucji realizujących zadania z zakresu przeciwdziałania przemocy domowej

Podnoszenie wiedzy i rozwijanie umiejętności osób realizujących zadania z zakresu przeciwdziałania przemocy domowej	– Liczba przedstawicieli uczestniczących w szkoleniach z zakresu przeciwdziałania przemocy domowej	<ol style="list-style-type: none"> 1. Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy Domowej 2. Ośrodek Pomocy Społecznej 3. Komenda Miejska Policji 4. Prokuratury rejonowe 5. Sąd rejonowy 6. Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych 7. placówki oświatowe 8. placówki ochrony zdrowia 9. straż miejska 10. inne podmioty, instytucje i organizacje społeczne działające lub wyrażające chęć działania w obszarach związanych z przeciwdziałaniem przemocy 	2025–2030
---	--	--	-----------

		domowej	
Funkcjonowanie systemu wsparcia dla osób pracujących bezpośrednio z osobami doznającymi przemocy domowej oraz osobami stosującymi przemoc domową w formie m.in. superwizji, coachingu, doradztwa, grup wsparcia	<ul style="list-style-type: none"> – Liczba osób pracujących z osobami doznającymi przemocy domowej i osobami stosującymi przemoc domową poddanych różnym formom poradnictwa i wsparcia psychologicznego – Liczba osób pracujących z osobami doznającymi przemocy domowej i osobami stosującymi przemoc domową uczestniczących w spotkaniach superwizyjnych 	<ul style="list-style-type: none"> 1. Ośrodek Pomocy Społecznej 2. placówki oświatowe 3. placówki ochrony zdrowia 	2025–2030

VIII. OCZEKIWANE REZULTATY PROGRAMU

Prognozowane efekty Programu:

- 1) pogłębienie wiedzy członków społeczności lokalnej na temat zjawiska przemocy domowej oraz instytucji działających na rzecz jej przeciwdziałania;
- 2) zmiana postaw członków społeczności lokalnej wobec zjawiska przemocy domowej (uwrażliwienie, wykorzenianie stereotypów ze zbiorowej świadomości, zaangażowanie obywatelskie w przypadku podejrzenia występowania przemocy);
- 3) zwiększenie dostępności i skuteczności ochrony oraz wsparcia osób zagrożonych i doznających przemocy domowej;
- 4) zwiększenie skuteczności oddziaływań wobec osób stosujących przemoc;
- 5) zwiększenie profesjonalizmu świadczonej pomocy w obszarze przeciwdziałania przemocy domowej.

Niniejszy Program realizowany będzie w okresie od stycznia 2025 r. do grudnia 2030 r. na terenie miasta Gliwice.

IX. ŹRÓDŁA FINANSOWANIA

Finansowanie „Miejskiego programu przeciwdziałania przemocy domowej oraz ochrony osób doznających przemocy domowej dla miasta Gliwice na lata 2025–2030” będzie się odbywać z nw. źródeł:

1. budżet Miasta Gliwice,
2. dotacje z budżetu państwa i funduszy celowych,
3. dotacje i granty na realizację projektów finansowanych i współfinansowanych ze środków zewnętrznych,
4. środki własne podmiotów realizujących zadania z zakresu przeciwdziałania przemocy,
5. inne.

X. MONITORING

Monitoring Programu będzie prowadzony corocznie w celu sprawdzenia, czy ujęte w nim zadania są realizowane zgodnie z planem. Ocena stopnia realizacji będzie się odbywać na podstawie corocznych sprawozdań za rok poprzedzający przekazywanych przez realizatorów poszczególnych zadań. Monitoring Programu prowadzony będzie przez Ośrodek Pomocy Społecznej na podstawie danych, do

których przekazania zobowiązani są wszyscy realizatorzy Programu. Realizacja monitoringu będzie polegać na:

1. gromadzeniu danych statystycznych dotyczących realizacji Programu oraz stopnia realizacji jego celów szczegółowych i poszczególnych zadań;
2. sporządzaniu i przekazywaniu Prezydentowi Miasta Gliwice corocznego sprawozdania z realizacji Programu.

XI. EWALUACJA

W celu zbadania skuteczności zaprojektowanych działań Program będzie podlegał ewaluacji. Realizacja ewaluacji będzie uwzględniać:

1. analizowanie zebranych danych,
2. ocenę stopnia realizacji celów i działań zawartych w Programie,
3. ocenę efektów podejmowanych działań,
4. planowanie i wdrażanie niezbędnych zmian.

XII. POSTANOWIENIA KOŃCOWE

Nadzór i bezpośrednią kontrolę nad realizacją i wykonaniem Programu sprawuje naczelnik Wydziału Zdrowia i Spraw Społecznych Urzędu Miejskiego w Gliwicach we współpracy z dyrektorem Ośrodka Pomocy Społecznej w Gliwicach.

XIII. SPIS TABEL I WYKRESÓW

Tabela 1. Liczba sporządzonych formularzy Niebieska Karta-A, które wpłynęły do Zespołu Interdyscyplinarnego ds. Przeciwdziałania Przemocy Domowej, oraz liczba powołanych grup diagnostyczno-pomocowych.....	5
Tabela 2. Liczba osób wskazanych w prowadzonych procedurach „Niebieskie Karty” jako doznające przemocy	6
Tabela 3. Liczba osób objętych wsparciem ze względu na zgłoszony rodzaj przemocy	6
Tabela 4. Liczba środowisk objętych pomocą w ramach utworzonych grup diagnostyczno-pomocowych oraz liczba środowisk objętych procedurą „Niebieskie Karty”	7
Tabela 5. Liczba osób, którym zapewniono schronienie.	7
Tabela 6. Liczba rodzin z dziećmi objętych wsparciem pracownika socjalnego	8
Tabela 7. Liczba rodzin objętych wsparciem asystenta rodziny	9
Tabela 8. Liczba rodzin objętych nadzorem opiekuńczym Zespołów Kuratorskiej Służby Sądowej ds. Rodzinnych i Nieletnich	9
Tabela 9. Liczba interwencji policji w związku z podejrzeniem wystąpienia przemocy oraz liczba interwencyjnych zabezpieczeń małoletnich	10
Tabela 10. Liczba postanowień sądu rejonowego o zmianę zarządzeń opiekuńczych przyjętych przez organizatora pieczy zastępczej w Gliwicach.....	11
Tabela 11. Analiza SWOT programu	15
Tabela 12. Cele, działania, wskaźniki, realizatorzy Programu wraz z podmiotami koordynującymi i okresem realizacji poszczególnych działań	17
Wykres 1. Płeć i wiek ankietowanych	12
Wykres 2. Zależność między płcią ankietowanych i odpowiedziami na pytanie: Czy doświadczyłeś/doświadczyłeś bezpośrednio sytuacji naruszenia Twoich praw?	12
Wykres 3. Zależność między płcią ankietowanych i odpowiedziami na pytanie: Czym Twoim zdaniem różni się przemoc od agresji?	13

Wykres 4. Zależność między płcią ankietowanych i odpowiedziami na pytanie: Czy byłeś/byłaś świadkiem naruszenia praw drugiej osoby?.....	13
Wykres 5. Zależność między płcią ankietowanych i odpowiedziami na pytanie: Czy zdarzyło Ci się naruszyć prawa drugiej osoby?.....	14
Wykres 6. Zależność między płcią ankietowanych i odpowiedziami na pytanie: Czy znasz instytucje udzielające pomocy dzieciom, do których możesz się zgłosić?	14

ANKIETA

dotycząca „Miejskiego programu przeciwdziałania przemocy domowej oraz ochrony osób doznających przemocy domowej dla miasta Gliwice na lata 2025-2030”.

1. Co Pana/Pani zdaniem pomogłoby w zwiększeniu skuteczności pomocy osobom doznającym przemocy domowej /można udzielić więcej niż jednej odpowiedzi/

- Rozpowszechnienie informacji o dostępnych formach pomocy i miejsc gdzie można zgłosić się z problemem przemocy domowej
- Zwiększenie dostępności bezpłatnego poradnictwa prawnego, psychologicznego i socjalnego
- Zwiększenie dostępności do placówek specjalizujących się w pomocy osobom doznającym przemocy domowej, w tym zapewniających schronienie
- Skuteczne izolowanie sprawców przemocy domowej
- Zwiększenie dostępności oddziaływań kierowanych do osób stosujących przemoc domową /programy korekcyjno-edukacyjne lub psychologiczno-terapeutyczne/
- Inne – jakie.....
- Nie mam zdania

2. Jakimi kanałami Pana/Pani zdaniem powinno się upowszechniać informacje dotyczące zjawiska przemocy domowej oraz form jego przeciwdziałania /można udzielić więcej niż jednej odpowiedzi/

- Profile miasta Gliwice
- Strony internetowe jednostek świadczących wsparcie i pomoc
- Media społecznościowe jednostek świadczących wsparcie i pomoc
- Lokalne media: prasa, radio, telewizja
- Plakaty, ulotki, broszury informacyjne
- Eventy w przestrzeni miejskiej
- Konferencje, debaty, spotkania z mieszkańcami
- Inne – jakie.....
- Nie mam zdania

3. Do jakich grup w szczególności Pana/Pani zdaniem powinny być adresowane działania profilaktyczno-edukacyjne z zakresu przeciwdziałania przemocy domowej /można udzielić więcej niż jednej odpowiedzi/

- Kobiety
- Mężczyźni
- Dzieci i młodzież
- Seniorzy
- Osoby z niepełnosprawnościami
- Inne – jakie.....
- Nie mam zdania

4. Co Pani/Pana zdaniem mogłoby wpłynąć na zwiększenie świadomości mieszkańców miasta Gliwice w zakresie reagowania i przeciwdziałania zjawisku przemocy domowej

.....
.....
.....
.....
.....

5. Jakie Pana/Pani zdaniem inne instytucje poza wskazanymi w programie powinny lub mogłyby włączyć się i realizować działania zakładane w programie

.....
.....
.....
.....
.....

6. Dodatkowe uwagi, proponowane działania

.....
.....
.....
.....
.....

Uzasadnienie

Zgodnie z art. 6 ust. 2 i 3 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej (t.j. Dz.U. z 2024 r. poz. 424 z późn. zm.) do zadań miast na prawach powiatu należy opracowanie i realizacja programu przeciwdziałania przemocy domowej i ochrony osób doznających przemocy domowej. Miejski program przeciwdziałania przemocy domowej i ochrony osób doznających przemocy domowej dla miasta Gliwice jest programem długofalowym i będzie realizowany interdyscyplinarnie przez wszystkie instytucje, organizacje i służby zobligowane do podejmowania działań na rzecz zapobiegania i zwalczania zjawiska przemocy domowej. Przedsięwzięcia zawarte w programie zakładają kontynuację szerokiego spektrum działań mających na celu zwrócenie uwagi opinii publicznej na zjawisko przemocy domowej, ochronę i wsparcie osób doznających przemocy domowej, podejmowanie działań wobec osób stosujących przemoc oraz zwiększenie profesjonalizmu służb w udzielaniu pomocy osobom doznającym przemocy domowej. Obecnie obowiązujący program został przyjęty uchwałą nr XLII/873/2022 Rady Miasta Gliwice z dnia 15 grudnia 2022 r. w sprawie przyjęcia „Miejskiego programu przeciwdziałania przemocy domowej oraz ochrony osób doznających przemocy domowej dla miasta Gliwice na lata 2023–2024”. Wobec powyższego zachodzi konieczność podjęcia uchwały ustanawiającej „Miejski program przeciwdziałania przemocy domowej oraz ochrony osób doznających przemocy domowej dla miasta Gliwice na lata 2025–2030”.

Zastępca Prezydenta Miasta Gliwice

Agnieszka Dylewska